

Politiske naturkrefter

Samspillet mellom økonomiske krefter og politiske institusjoner avgjør om naturressurser vernes eller utvinnes.

For noen år siden skjedde det noe interessant i Indonesia. En desentraliseringsbølge gjorde at distriktene fikk økt politisk innflytelse - inkludert makt til å påvirke avskoging og skogvern. Effekten av desentraliseringen ble at avskogingen økte.

Det mest interessante er likevel at det stikk motsatte skjedde i Himalaya. Når distriktene der fikk mer innflytelse over skogen, så falt avskogingen.

Utvinning av naturressurser, som avskoging motivert av behovet for tømmer eller jord, påvirkes av økonomiske krefter så vel som politiske institusjoner. For å forstå utvinning og naturvern er det ikke nok å forstå økonomien eller politikken. En må også forstå hvordan de to henger sammen.

Økonomien er kanskje enklest å forstå; i alle fall for undertegnede. Det er mer fristende å utvinne dersom prisen på ressursen er høy (uansett om vi snakker om prisen på tømmer eller palmeolje). Samtidig vil økt utvinning medføre at markedet mettes og prisen reduseres. Dette betyr at når ett distrikt øker sin utvinning, så vil profitten falle også for andre distrikter som benytter seg av det samme markedet.

Den negative bieffekten på profitten til andre distrikter er noe sentrale myndigheter gjerne vil ta hensyn til. I Indonesia ble det kanskje forstått at avskogingen til en viss grad burde kontrolleres for å holde markedsprisen oppe. Men makten ble desentralisert, og hvert enkelt distrikt var ikke like opptatt av naboens profitt. Desentraliseringen førte til en konkurransesituasjon mellom distriktene, og avskogingen økte. Utviklingen i Indonesia kan derfor forklares med vanlig økonomisk teori, og det har også blitt gjort av en rekke forskerne i tidsskriftet *Quarterly Journal of Economics*.

Hvordan kan en så forklare utviklingen i Himalaya, der desentralisering isteden førte til mindre avskoging?

Bildet fra mai viser en skog som er fjernet for å gi plass til en plantasje for palmeolje på Sumatra. Foto: Goh Chai Hin/Afp/NTB Scanpix

Fredagskronikken

Bård Harstad

Forklaringen kan være at det politiske systemet er nokså annerledes. Mens myndighetene i Indonesia ofte påstås å være sterke, har regulerende myndighet i Himalaya ikke nødvendigvis den samme kontrollen. En stor del av avskogingen er derfor ulovlig.

Når inntektene av tømmer eller landbruk ikke tilfaller myndighetene, så vil myndighetene forsøke å begrense den ulovlige utvinningen. Men det er kostbart å beskytte store og kronglete skogområder. Suksess-

full vern krever at sannsynligheten for å bli tatt og straffet er stor i forhold til gevinsten. Gevinsten av ulovlig utvinning er stor dersom det er en høy markedspris på ressursen som selges. Jo høyere prisen er, jo mer overvåking kreves for at den skal kunne være tilstrekkelig avskrekkende.

Den ulovlige utvinningen endrer konkurransen mellom distriktene. Jo mer ett distrikt slår ned på ulovlig utvinning, jo mer press blir det på nærliggende distrikter. Med ulovlig utvinning oppstår det altså en negativ bieffekt på naboene når ett distrikt verner.

Den negative bieffekten gjør at sentrale myndigheter neppe har den største motivasjonen til å slå ned på den ulovlige aktiviteten. Slår en ned ett sted, vil en jo bare øke presset andre steder. Når beslutningen om vern desentraliseres vil en derfor verne mer, fordi hvert enkelt distrikt ikke vil ta like mye hensyn til at presset på naboene vil øke.

Torben Mideksa og undertegnede har utviklet analysen ovenfor for å kunne forklare hvorfor effekten på avskoging har vært så forskjellig i land som Indonesia og Nepal. Forskningsartikkelen inngikk i Mideksas doktorgradsavhandling og er akseptert i anerkjente *Review of Economic Studies*.

Forskningen

- **Hvem:** Bård Harstad og Torben Mideksa (UiO)
- **Hva:** Conservation Contracts and Political Regimes
- **Hvor:** Review of Economic Studies

Analysen kan brukes til mer enn å forklare forskjeller mellom land. For oss som sto bak forskningen var hovedmålet å forstå hvordan en best kan motivere land med regnskog til å øke innsatsen for vern.

Som kjent har Norge tatt på seg en lederrolle når det gjelder å tilby penger for vern av regnskog, men dessverre er det ingen som vet hvordan slike såkalte «REDD» avtaler burde utformes på den best mulige måten.

Analysen vår tyder på at REDD-avtaler burde utformes på en annen måte for sterke stater enn i land der utvinningen i større grad er ulovlig. Når utvinningen er ulovlig, er det viktigere å gjøre avtaler med lokale myndigheter, siden disse kan ha størst motivasjon til å slå ned på ulovlig aktivitet. Dersom avtalene utformes på gal måte og ikke tar hensyn til lokale forhold, så kan REDD-avtaler paradoksalt nok medføre økt avskoging,

Dersom avtalene utformes på gal måte og ikke tar hensyn til lokale forhold, så kan REDD-avtaler paradoksalt nok medføre økt avskoging

ifølge vår analyse.

Det trengs langt mer forskning før vi helt forstår hvordan REDD-avtaler burde utformes og variere mellom land. Norge burde lede an på denne forskningsfronten nettopp fordi vi har tatt på oss en lederrolle når det gjelder finansieringen av vern. Det er helt nødvendig å kunne vise til suksessfulle resultater for at flere land skal bli fristet til å bidra på samme måte.

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Mer debatt s. 20-21 →

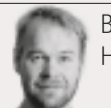
Det krever derfor store kunnskaper om ikt for å etterforske avansert økonomisk kriminalitet

Anne Cathrine Frøstrup, utvalgsleder for «særorganutvalget», til daglig kartverksjef ved Statens kartverk

Fredagskronikken

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.